การศึกษาความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

A Study of Knowledge, Attitude and Nursing Skill Based on Patient Safety of Nurse in the Hospitals under the Naval Medical Department

วิภาภร ศิลสว่าง* ปนัดดา บำรุง** ชลธิชา โอสถประสพ*** จารุวรรณ อัมพฤกษ์**** กานดา มั่นคง****
Wipaporn Silsawang,* Panadda Bumrung,** Chonthicha Osodprasop,*** Jaruwan Ampruk,****
Kanda Mankong****
*,**** วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ กรุงเทพมหานคร
*,**** Royal Thai Navy College of Nursing, Bangkok
** โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า กรมแพทย์ทหารเรือ กรุงเทพมหานคร
** Somdech Phra Pinklao Hospital, Naval Medical Department, Royal Thai Navy, Bangkok
*** โรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรมแพทย์ทหารเรือ จ.ชลบุรี
*** Somdej Pranangchaosirikit Hospital, Naval Medical Department, Royal Thai Navy, Chonburi Province
* Corresponding Author: Wipa10600@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ จำนวน 284 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วย แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วย และแบบสอบถามทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย โดยค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้ใช้สูตรคูเดอร์- ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.75 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาคได้ 0.91 และ 0.84 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

Received: February 14, 2022; Revised: July 13, 2022; Accepted: July 22, 2022

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean = 12.20, SD = 1.90) มีเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean = 3.28, SD = 0.31) และมีทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean = 3.41, SD = 0.39) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .611$, $p < .01$) ส่วนความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติและทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย ($r = .004$ และ $r = .005$, $p > .05$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: ความปลอดภัยของผู้ป่วย ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย

Abstract

The purposes of this study were to describe the level of knowledge, attitude, and nursing skill based on patient safety and examine the correlations among knowledge, attitude, and nursing skill based on patient safety. Two-hundred and eighty-four nurses in hospital under the Naval Medical Department were recruited by stratified random sampling method. Study instruments consisted of the personal data record form, patient safety knowledge test which had the reliability at 0.75 (KR-20), patient safety attitude questionnaire, and nursing skill based on patient safety questionnaire with Cronbach's alpha coefficient at 0.91 and 0.84. Descriptive statistics and Pearson product moment correlation coefficient analysis were used to analyze the data.

The results revealed that most of the nurses' level of knowledge on patient safety was at good level (Mean = 12.20, SD = 1.90) and their attitude toward patient safety was at good level (Mean = 3.28, SD = 0.31). Nursing skill based on patient safety was at good level (Mean = 3.41, SD = 0.39). There was a significant correlation between attitude and nursing skill based on patient safety ($r = .611$, $p < .01$), but the knowledge was not significantly correlated to attitude and nursing skill based on patient safety ($r = .004$ และ $r = .005$, $p > .05$, respectively).

Keywords: patient safety, nursing skill based on patient safety

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณภาพบริการเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการให้บริการสุขภาพ ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของคุณภาพบริการ และเป็นความต้องการของทั้งผู้ให้และผู้รับบริการจากโรงพยาบาล ความปลอดภัยของผู้ป่วยจึงเป็นหลักการพื้นฐานของคุณภาพการดูแลที่มีความสำคัญต่อการบริการในโรงพยาบาลที่จะต้องเป็นไปตามมาตรฐาน[1] นอกจากนี้ ความปลอดภัยของผู้ป่วยยังเป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบต่อวงการแพทย์ทั่วโลก ดังปรากฏในรายงานวิชาการและข่าวสารทางสื่อมวลชนในแต่ละปี ผู้ป่วยกว่าล้านคนต้องเจ็บป่วยจากภาวะแทรกซ้อนหรือเสียชีวิตจากการเข้ารับบริการทางการแพทย์ ข้อมูลขององค์การอนามัยโลกระบุว่า อุบัติการณ์ความเสี่ยงของผู้ป่วยในที่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาล

เกิดขึ้นระหว่างร้อยละ 4 ถึงร้อยละ 16 โดยพบว่าประชากรหลายร้อยล้านคนทั่วโลกได้รับผลกระทบจากการติดเชื้อในโรงพยาบาลมากถึงร้อยละ 7 - 10 ของคนที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาล นอกจากนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่า ประมาณ 1 ใน 10 คนที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลจะได้รับอันตรายที่อาจเกิดจากความผิดพลาดหรือเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ซึ่งอุบัติการณ์เหล่านี้ในประเทศกำลังพัฒนาเกิดขึ้นสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วหลายเท่า[2] นอกจากนี้ พบว่า ผู้ป่วยราว 42.7 ล้านคนได้รับอันตรายจากเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ขณะเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล 2 ใน 3 ของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดในประเทศที่มีรายได้ต่ำถึงปานกลาง ในบางประเทศ พบว่า ร้อยละ 70 เกิดจากความผิดพลาดในการให้ยา ซึ่งร้อยละ 28.56 เกิดอาการไม่พึงประสงค์จากสาเหตุที่ป้องกันได้ องค์การอนามัยโลกจึงได้ดำเนินการแก้ปัญหาและได้กำหนดให้ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นประเด็นสำคัญเร่งด่วน[3] ซึ่งในปีงบประมาณ 2561 มีอุบัติการณ์เกิดความเสี่ยงทางคลินิกของโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ 456 ครั้ง[4] และปี พ.ศ. 2561 มีอุบัติการณ์เกิดการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วยในแผนกผู้ป่วยนอกและหอผู้ป่วยในของโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า รวมทั้งสิ้น 16 ครั้ง[5]

ความปลอดภัยของผู้ป่วย (Patient safety) หมายถึง การปราศจากความเสียหายหรืออันตรายอันเป็นผลจากการรักษา ได้แก่ การที่ผู้ป่วยตาย พิการ หรือได้รับความเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นมีผลให้ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น โดยมิได้คาดหมายมาก่อน เช่น ผลจากโรคแทรกซ้อนที่ป้องกันได้ ผลจากอุบัติเหตุ ความผิดพลาดต่างๆ เป็นกฎระเบียบที่ค่อนข้างใหม่ข้อหนึ่งในสาขาการดูแลสุขภาพอันมุ่งเน้นไปยังการหาวิถีทางที่จะป้องกันความผิดพลาดในการรักษาพยาบาลซึ่งจะนำไปสู่เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นศาสตร์แห่งการกำจัดความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้ป่วยระหว่างที่ได้รับการรักษาพยาบาล คุณภาพบริการพยาบาลมีเกณฑ์การวัดมาจาก 2 ทาง คือ จากผู้ให้บริการเป็นคุณภาพตามการปฏิบัติ และจากผู้รับบริการเป็นคุณภาพตามการรับรู้ ต้องมีการผสมผสาน 2 อย่างนี้อย่างเหมาะสม จึงจะเกิดความพึงพอใจในบริการ และเป็นบริการที่มีคุณภาพ[6,7] นอกจากนี้ความปลอดภัยของผู้ป่วยยังเป็นมาตรฐานที่ทุกๆ องค์กรคุณภาพทั้งระดับชาติและนานาชาติให้ความสำคัญ เช่น องค์การอนามัยโลก (WHO) Joint Commission International และสถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (มหาชน) เป็นต้น

สถาบันรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (มหาชน) หรือ สรพ. ได้มีนโยบายในการรับรองคุณภาพของโรงพยาบาลว่า จะต้องมีการให้บริการที่มุ่งเน้นคุณภาพ ความปลอดภัยของผู้ป่วย และผู้รับบริการเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ทุกโรงพยาบาลจึงได้นำหลัก 2 P safety (Patient and Personal safety) หมายถึง ความปลอดภัยของผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการและนำหลัก SIMPLE มาใช้ เพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย ซึ่ง SIMPLE ย่อมาจาก Safe Surgery, Infection Control, Medication and Blood Safety, Patient Care Process, Line Tube and Catheter and Laboratory และ Emergency Response[8] ดังนั้นความปลอดภัยของผู้ป่วยจึงเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรสุขภาพในทุกภาคส่วนต้องตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยาบาลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพที่มีจำนวนมาก และเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้ป่วยมากที่สุด จากการศึกษาพฤติกรรม ความรู้ และทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาล และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

ของพยาบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง (ร้อยละ 69.5) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พยาบาลมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด อายุงาน ตำแหน่งงาน และทัศนคติความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ[9] และศึกษาระดับการปฏิบัติพยาบาลที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้สูงอายุตามการรับรู้ของพยาบาลห้องผ่าตัดโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยภาคใต้ พบว่า คะแนนการปฏิบัติพยาบาลที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับสูง และปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ การได้รับการอบรมความรู้ด้านความปลอดภัยของผู้สูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ[10]

นอกจากนี้การศึกษาพฤติกรรมการทำงานด้วยความปลอดภัยในโรงพยาบาลระดับตติยภูมิแห่งหนึ่งในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า การทำงานด้วยความปลอดภัยของพยาบาลวิชาชีพส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง เพียงร้อยละ 46.3 เท่านั้น[11] และซึ่งจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการดูแลผู้ป่วย (Patient safety educational interventions) ในพยาบาลอาวุโสต่อการรับรู้วัฒนธรรมความปลอดภัย (Perceptions of safety culture) และอัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ (Rate of reported adverse events) รายงานแผลกดทับ (Pressure ulcers) และรายงานการพลัดตกหกล้มของผู้ป่วย (Patients' falls) พบว่า ความถี่ในการรายงานเหตุการณ์และการตอบสนองที่ไม่ลงโทษเมื่อเกิดข้อผิดพลาดลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งโปรแกรมการให้ความรู้ดังกล่าวผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถนำมาใช้เสริมสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยของผู้ป่วยในองค์กร เช่น การรายงาน การตำหนิ สามารถลดอัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์[12]

โรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือให้ความสำคัญกับเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นอย่างมากและเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญของคุณภาพบริการ จึงมีกลุ่มงานบริหารความเสี่ยงทำหน้าที่ติดตามและวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานในการดูแลผู้ป่วย และมีการเผยแพร่ความรู้ที่ได้ทบทวนแก่พยาบาลวิชาชีพในทุกๆ ระดับ โดยการจัดการประชุมให้ความรู้ในทุกๆ 1 ปี การนิเทศในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วย ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้และเกิดความรู้ความเข้าใจในการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยให้เกิดประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากสถิติในปีงบประมาณ 2561 พบว่า โรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือยังมีอุบัติการณ์เกิดความเสี่ยงทางคลินิกและสถิติการพลัดตกหกล้มอยู่จำนวนมาก[3,4] จึงได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้เจตคติ และพฤติกรรม (KAP) กล่าวว่าหากบุคคลมีความรู้ มีเจตคติที่ดี และสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่ไปใช้ได้ในการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม[13] ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางวางแผนดำเนินงาน ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการบริการด้านความปลอดภัยของผู้ป่วย และเสริมสร้างความตระหนักและพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อการส่งเสริมความปลอดภัยของผู้ป่วยได้อย่างเป็นระบบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

สมมติฐานการวิจัย

ความรู้และเจตคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติของ Bloom[13] และแนวคิดเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม โดยแสดงเป็นแผนภาพ ดังนี้

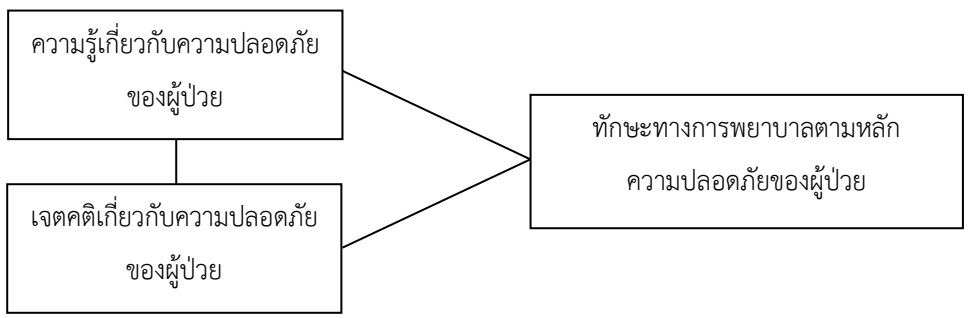

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ในปีงบประมาณ 2562 ได้แก่ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 518 คน และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 452 รวม 970 คน คำนวณขนาดตัวอย่างตามหลักการของ Yamane[14] ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 284 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ได้แก่ โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 152 คน และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ จำนวน 132 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 284 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) ด้วยการแบ่งประชากรตามกลุ่มงาน และสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับฉลากแบบไม่แทนที่

การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย ประกอบด้วย

1. เกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Inclusion criteria): พยาบาลวิชาชีพที่ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า จำนวน 10 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) กลุ่มงานการพยาบาลอายุรกรรม 2) กลุ่มงานการพยาบาลตรวจพิเศษทางอายุรกรรม 3) กลุ่มงานการพยาบาลศัลยกรรม 4) กลุ่มงานการพยาบาลผ่าตัด-วิสัญญี 5) กลุ่มงานการพยาบาลศัลยกรรมกระดูก 6) กลุ่มงานการพยาบาลสูตินรีเวชกรรม 7) กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤต 8) กลุ่มงานการพยาบาลกุมารเวชกรรม 9) กลุ่มงานการพยาบาลจักษุ-โสต ศอ นาสิกกรรม 10) กลุ่มงานการพยาบาลผู้ป่วยทั่วไป-เวชศาสตร์ฉุกเฉิน และโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

จำนวน 8 กลุ่มงาน ได้แก่ 1) กลุ่มงานการพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ 2) กลุ่มงานการพยาบาลอายุรกรรม 3) กลุ่มงานการพยาบาลทั่วไปและฉุกเฉิน 4) กลุ่มงานการพยาบาลศัลยกรรม 5) กลุ่มงานการพยาบาลกุมารเวชกรรม 6) กลุ่มงานการพยาบาลสูตินรีเวชกรรม 7) กลุ่มงานการพยาบาลห้องผ่าตัด 8) กลุ่มงานการพยาบาลวิกฤต

2. เกณฑ์การคัดออกผู้เข้าร่วมการวิจัย (Exclusion criteria): ผู้ที่ตอบคำถามไม่ครบถ้วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเรื่องความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งสร้างขึ้นโดย วัชราภรณ์ เปาโรหิตย์, ชนิตา อมรรัตนธาดา และ จิรภิญญา คำรัตน์[15] ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงานตั้งแต่สำเร็จการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน สาขาที่ปฏิบัติงาน และสถานที่ปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความปลอดภัยของผู้ป่วย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วย จำนวน 17 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ ถูก/ผิด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน คือ ตอบถูกให้คะแนน 1 คะแนน และตอบผิดให้คะแนน 0 คะแนน ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวก จำนวน 11 ข้อ ข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 6 ข้อ ส่วนเกณฑ์ในการแปลผลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีความรู้ในระดับที่ควรปรับปรุง (0 - 11.00 คะแนน) มีความรู้ในระดับพอใช้ (11.01 - 12.00 คะแนน) มีความรู้ในระดับดี (12.01 - 14.00 คะแนน) มีความรู้ในระดับดีมาก (14.01 - 17.00 คะแนน)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วย จำนวน 26 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ มากที่สุด ให้คะแนน 4 คะแนน มาก ให้คะแนน 3 คะแนน ปานกลาง ให้คะแนน 2 คะแนน น้อย ให้คะแนน 1 คะแนน ส่วนเกณฑ์ในการแปลผล แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ มีเจตคติในระดับที่ควรปรับปรุง (น้อยกว่า 2.50 คะแนน) มีเจตคติในระดับที่พอใช้ (2.50 - 2.99 คะแนน) มีเจตคติในระดับที่ดี (3.00 - 3.49 คะแนน) มีเจตคติในระดับที่ดีมาก (ตั้งแต่ 3.50 คะแนนขึ้นไป)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยจำนวน 30 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง และน้อย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ มากที่สุด ให้คะแนน 4 คะแนน มาก ให้คะแนน 3 คะแนน ปานกลาง ให้คะแนน 2 คะแนน น้อย ให้คะแนน 1 คะแนน ส่วนเกณฑ์ในการแปลผล แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในระดับที่ควรปรับปรุง (น้อยกว่า 2.50 คะแนน) ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในระดับที่พอใช้ (2.50 - 2.99 คะแนน) ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในระดับที่ดี (3.00 - 3.49 คะแนน) และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยในระดับที่ดีมาก (ตั้งแต่ 3.50 คะแนนขึ้นไป)

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือไปหาความเที่ยงของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช

จำนวน 30 คน โดยค่าความเที่ยงของแบบทดสอบความรู้ใช้สูตรคูเดอร์-ริชาร์ดสัน เท่ากับ 0.75 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ 0.91 และ 0.84 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

หลังจากโครงร่างวิจัยได้ผ่านการรับรองคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยและคณะดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ทำบันทึกขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามที่โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าและโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

2. ผู้วิจัยประสานงานกับหัวหน้ากลุ่มงานเพื่อเข้าชี้แจงวัตถุประสงค์และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงการชี้แจงสิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้

3. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยระหว่างการตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างสามารถซักถามข้อสงสัยได้ตลอดเวลา ใช้เวลาในการทำแบบสอบถาม 30 นาที

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กรมแพทย์ทหารเรือ เอกสารรับรองเลขที่ COA-NMD-REC 009/62 วันที่รับรอง 27 มีนาคม 2562 ถึง 26 มีนาคม 2563 โดยผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับกับผู้เข้าร่วมการวิจัย ยึดหลักการเคารพในตัวบุคคลโดยใช้การสมัครใจ ข้อมูลที่ได้จะถูกเก็บเป็นความลับ การวิเคราะห์ข้อมูลกระทำข้อมูลในภาพรวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการ ไม่มีผลกระทบต่อผู้เข้าการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลทำภายหลังการลงนามในหนังสือแสดงเจตนารมณ์ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้วจึงเริ่มการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางสถิติ โดยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยการแจกแจงความถี่ หาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย โดยหาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson product moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.60 รองลงมา มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.20 มีอายุเฉลี่ย 35.48 ปี เป็นเพศหญิงเกือบทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 94.70 ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 84.50 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่สำเร็จการศึกษาระหว่าง 1 - 10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.70 รองลงมา คือ ระหว่าง 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.10 และมีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ต่ำสุด 1 ปี และสูงสุด 38 ปี เฉลี่ย 13.60 ปี (SD = 8.77) ซึ่งมีระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 1 - 10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69 รองลงมา คือ 11 - 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.30 ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในแผนกศัลยกรรม คิดเป็นร้อยละ 29.20 รองลงมา คือ ปฏิบัติงานในแผนกอายุรกรรม คิดเป็นร้อยละ 25.70 และส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยใน คิดเป็นร้อยละ 56.30

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความรู้ เจตคติ ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย ของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ (n = 284)

ตัวแปร	Mean	SD	ระดับ
ความรู้	12.20	1.90	ดี
เจตคติ	3.28	0.31	ดี
ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย	3.41	0.39	ดี

จากตารางที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean = 12.20, SD = 1.90) เจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean= 3.28, SD = 0.31) และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยอยู่ในระดับดี (Mean = 3.41, SD = 0.39)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย ของพยาบาลในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ (n = 284)

	ความรู้	เจตคติ	ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย
ความรู้	1.000		
เจตคติ	0.004	1.000	
ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย	0.005	0.611**	1.000

** $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า เจตคติมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .611$, $p < .01$) ส่วนความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .004$ และ $r = .005$, $p > .05$ ตามลำดับ)

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรืออยู่ในระดับดี (Mean = 12.20, SD = 1.90) ทั้งนี้เนื่องจากโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือได้จัดการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องในเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยสากล (International patient safety goals) ที่สำคัญ 6 เรื่อง ได้แก่ การระบุตัวผู้ป่วยถูกต้อง การเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารในการรักษา พัฒนาระบบยาที่ต้องระมัดระวังสูง ผู้ป่วยได้รับความปลอดภัยจากการผ่าตัด การล้างมืออย่างถูกวิธีเพื่อลดการติดเชื้อ และป้องกันการพลัดตกหกล้มในผู้รับบริการ[16] และนำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการบริหาร มีการกำหนดเป้าหมายให้

ชัดเจน เช่น การทบทวนการระบุตัวผู้ป่วย การทบทวนและปฏิบัติตามแนวทางการจัดการยาเคมีบำบัดรั่วซึมโดยใช้ SPILL KIT การตรวจสอบการเซ็นใบยินยอมเข้าห้องผ่าตัด การปฏิบัติตามแนวทางการให้สารน้ำที่มีการผสมยา HAD การป้องกันการเกิดหลอดเลือดดำอักเสบ การเตรียมความพร้อมในการช่วยชีวิตผู้ป่วยที่มีโอกาสเสียชีวิตโดยไม่คาดหวัง การป้องกันการติดป้ายข้อมือผิดคน การทบทวนระบบการติดต่อประสานงาน การทบทวนแนวทางการเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด การป้องกันการเกิดแผลกดทับ การป้องกันการเกิดความคลาดเคลื่อนทางยา การป้องกันการเกิดข้อไหล่ติดในผู้ป่วยหลังผ่าตัดเต้านม การป้องกันการเกิดการแพ้ยาซ้ำ และการป้องกันการพลัดตกหกล้ม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพโดยเฉพาะการทบทวนรายงานอุบัติการณ์ในโรงพยาบาล มีกลุ่มงานบริหารความเสี่ยงทำหน้าที่ติดตามและวิเคราะห์หาสาเหตุ เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานในการดูแลผู้ป่วย และมีการเผยแพร่ความรู้ที่ได้ทบทวนแก่พยาบาลวิชาชีพในทุกๆ ระดับ โดยการจัดการประชุมให้ความรู้ในทุกๆ 1 ปี การนิเทศในสถานการณ์จริงโดยหัวหน้าหอผู้ป่วย ทั้งนี้เพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้ เกิดความรู้ความเข้าใจในการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือได้เข้าสู่กระบวนการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ต้องผ่านข้อกำหนดของสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล ซึ่งหลักเกณฑ์หรือหัวใจสำคัญ คือ คุณภาพและมาตรฐานการดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยสูงสุดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีนโยบายกระตุ้นให้พยาบาลเกิดความตื่นตัว มีการทบทวนและอบรมเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้พยาบาลวิชาชีพทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้และให้การพยาบาลตรงตามมาตรฐานแห่งวิชาชีพพยาบาล สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงด้านคลินิกของพยาบาลประจำการจะเพิ่มขึ้นหลังการดำเนินการอบรมให้ความรู้[17] จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ อยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลตำรวจอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 51.10)[18] โดยสอดคล้องกันในประเด็นของการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพตามจุดเน้นของโรงพยาบาลมาอย่างต่อเนื่อง ในเรื่องความปลอดภัยผู้ป่วยสากลและมีการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บุคลากรได้เรียนรู้ เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดความตระหนัก ในการจัดบริการสุขภาพให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย

จากการศึกษาเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ พบว่า คะแนนเฉลี่ยของเจตคติต่อความปลอดภัยของผู้ป่วย อยู่ในระดับดี (Mean = 3.28, SD = 0.31) ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ เห็นความสำคัญของความปลอดภัยของผู้ป่วย มีการสร้างเจตคติทางบวกต่อการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยที่ขับเคลื่อนโดยวิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ ฝ่ายการพยาบาลและคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ด้วยการปลูกฝังเจตคติทางบวกที่เน้นผู้ป่วยปลอดภัย เริ่มตั้งแต่เมื่อกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนพยาบาลจนสำเร็จการศึกษามาเป็นพยาบาลวิชาชีพ นอกจากนี้มีการใช้แบบอย่างจากพยาบาลต้นแบบ เช่น พยาบาลระดับบริหาร พยาบาลหัวหน้าตึก พยาบาลพี่เลี้ยง พยาบาลหัวหน้าเวร และพยาบาลที่มีประสบการณ์ระดับเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแบบอย่าง

ในการส่งเสริมเจตคติทางบวกของกลุ่มตัวอย่างต่อการดูแลผู้ป่วยปลอดภัย การสร้างความตระหนักให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์จากการดูแลผู้ป่วยที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อนจากสาเหตุที่สามารถป้องกันได้ และไม่เกิดเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์ระหว่างเข้ารับการรักษาพยาบาล ทำให้พยาบาลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจการให้ความสำคัญของความปลอดภัยของผู้ป่วย ด้วยการจัดระบบความปลอดภัยในการดูแลรักษาพยาบาลจะทำให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการระบุตัวผู้ป่วย การได้รับยา การได้รับเลือด ไม่พลัดตกหกล้ม ไม่เกิดแผลกดทับ ไม่มีการติดเชื้อในโรงพยาบาล และผู้ป่วยสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง ผลลัพธ์ดังกล่าวมีสำคัญต่อวิชาชีพพยาบาลทำให้วิชาชีพได้รับความไว้วางใจและได้รับการยอมรับจากสังคม ผู้ป่วยและญาติเกิดความพึงพอใจไม่เกิดการฟ้องร้องในโรงพยาบาล นอกจากนี้เจตคติเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดเจตคติที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ทัศนคติด้านความปลอดภัยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 65) ถึงดีมาก (ร้อยละ 30.50)[9] โดยสอดคล้องกันในประเด็นเจตคติทางบวกเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วย เป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม โดยผู้ที่มีทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องต่อสิ่งใดก็มีแนวโน้มที่จะแสดงต่อสิ่งนั้นๆ

นอกจากนี้ พบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ อยู่ในระดับดี (Mean = 3.41, SD = 0.39) ทั้งนี้เนื่องจากโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือมีการกำกับทักษะทางพยาบาลให้เป็นไปตามมาตรฐานงานเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วย มีการกำหนดตัวชี้วัดคุณภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานความปลอดภัยของพยาบาลวิชาชีพ ได้แก่ การระบุตัวผู้ป่วย การป้องกันการเกิดหลอดเลือดดำอักเสบ การเตรียมความพร้อมในการช่วยชีวิตผู้ป่วยที่มีโอกาสเสียชีวิตโดยไม่คาดหวัง การเตรียมผู้ป่วยก่อนผ่าตัด การป้องกันการเกิดแผลกดทับ การป้องกันการเกิดความคลาดเคลื่อนทางยา การป้องกันการลื่นล้ม และการสื่อสารระหว่างทีมสหวิชาชีพโดยใช้ SBAR (Situation Background Assessment Recommendation)[18] การออกแบบแนวปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย เน้นการป้องกันและการเฝ้าระวังเชิงรุก ทั้งในระยะก่อน ระหว่าง และหลังเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์กับผู้ป่วย[13] มีการดูแลให้คำแนะนำตามแนวทางปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพและคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของโรงพยาบาล จึงส่งผลให้ทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรืออยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ระดับการรับรู้ทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลตำรวจ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 59.70) รองลงมา คือ ระดับดี (ร้อยละ 31.30)[18] และสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยทำนายความสามารถด้านความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถด้านความปลอดภัยผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับสูง (Mean = 3.98, SD = 0.48)[19] โดยสอดคล้องกันในประเด็นการได้รับการอบรมและสั่งสมให้มุ่งเน้นในเรื่องความปลอดภัยผู้ป่วยและการพัฒนาคุณภาพ

งานบริการสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การปฏิบัติการพยาบาลเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วย

2. การศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความรู้ เจตคติ และทักษะทางการพยาบาลตามหลักความปลอดภัยของผู้ป่วย พบว่า เจตคติกับทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .611$, $p < .01$) อธิบายได้ว่า เมื่อเจตคติเพิ่มขึ้นทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยจะเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลสังกัดกรมแพทย์ทหารเรือ ส่วนใหญ่มีเจตคติต่อความปลอดภัยอยู่ในระดับดี ส่งผลให้ทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยเพิ่มขึ้นตามมา ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ของ Bloom ที่กล่าวว่า พฤติกรรมมนุษย์ที่เกิดจากการเรียนรู้และทัศนคติ ถ้าบุคคลมีทัศนคติที่ดีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติที่ดีในเรื่องนั้น[13,20] ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า เจตคติกับการปฏิบัติทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยผู้ป่วยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .731$, $p < .001$)[18] และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังพบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติและทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยทฤษฎีพฤติกรรมมนุษย์ของ Bloom[13,20] ที่กล่าวว่า ทัศนคติและความรู้จะไม่ถูกนำมาใช้หรือลงมือทำจนกว่าจะเกิดทัศนคติที่มากพอต่อการปฏิบัตินั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา[18] พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับเจตคติและการรับรู้ทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วย ($r = .057$ และ $.018$, $p > .05$)

ข้อเสนอแนะ

1. นำข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้มาเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารโรงพยาบาล ฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และหัวหน้าหน่วยงานห้องตรวจโรค ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเรื่องความปลอดภัยของผู้ป่วยในระบบบริการสุขภาพในโรงพยาบาล เช่น การกำหนดการจัดการอบรมความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพให้สอดคล้องกับตารางการปฏิบัติงานของพยาบาลวิชาชีพระดับการปฏิบัติงาน การจัดการให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ป่วยโดยการนิเทศบนหอผู้ป่วยอย่างเป็นระบบ และดำเนินกิจกรรมส่งเสริมระดับเจตคติต่อความปลอดภัยของผู้ป่วยให้แก่พยาบาลวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้แบบอย่างจากพยาบาลต้นแบบ พยาบาลพี่เลี้ยง พยาบาลหัวหน้าเวร และพยาบาลที่มีประสบการณ์ระดับเชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแบบอย่างในการส่งเสริมเจตคติทางบวกของพยาบาลวิชาชีพต่อการดูแลผู้ป่วยปลอดภัย เพื่อให้เกิดความตระหนักถึงการดูแลรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่คำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสำคัญ

2. ควรมีการศึกษาถึงโปรแกรมในการส่งเสริมระดับเจตคติต่อความปลอดภัยของผู้ป่วยและทักษะทางการพยาบาลตามหลักการดูแลความปลอดภัยของผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ ที่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. Satyavanija B, Khumyu A, Pongjaturawit Y. Patient safety culture as perceived by professional nurses in a university hospital in the eastern region. Royal Thai Navy Medical Journal 2019;46(2):284-99. (in Thai).
2. World Health Organization. Patient safety. [Internet]. [cited 2016 September 19]. Available from: http://www.who.int/patientsafety.
3. World Health Organization. Patient safety: making health care safer. Geneva: World Health Organization; 2017.
4. Queen Sirikit Naval Hospital. Self - assessment report: Queen Sirikit Naval Hospital. Chonburi: Queen Sirikit Naval Hospital; 2018. (in Thai).
5. Somdech Phra Pinklao Hospital. Self - assessment report: Somdech Phra Pinklao Hospital. Bangkok: Somdech Phra Pinklao Hospital; 2018. (in Thai).
6. Chaleoykitti S, Kamprow P, Promdet S. Patient safety and quality of nursing service. Journal of The Royal Thai Army Nurses 2014;15(2):66-70. (in Thai).
7. Jirapait V, Jirapait K. Administration patient safety, concept, process clinical practice guidelines. 3rd ed. Bangkok: Eleven Colours; 2012. (in Thai).
8. The Healthcare Accreditation Institute (Public Organization). Hospital and health care standards. [Internet]. [cited 2016 September 19]. Available from: https://www.ha.or.th/TH/Posts/132. (in Thai).
9. Boonbumroe S. Work safety behaviors of nurse in Maharat Nakhon Ratchasima Hospital, Nakhon Ratchasima. The Journal of Baromarajonani College of Nursing, Nakhonratchasima 2014;20(2):82-92. (in Thai).
10. Jongjaisurathum B, Naka K, Sae-Sia W. Nursing practice for elderly patients safety by operating room nurses and related factors. Songklanagarind Journal of Nursing 2017;37(2):27-40. (in Thai).
11. Suriyawong W, Silapasuwan P, Tipayamongkholgul M. Organizational safety culture and compliance with safety practices among registered nurses at a tertiary care hospital. Community Health Development Quarterly Khon Kaen University 2017;5(1):103-18. (in Thai).
12. AbuAlRub RF, Abu Alhijaa EH. The impact of educational interventions on enhancing perceptions of patient safety culture among Jordanian senior nurses. Nurs Forum 2014;49(2):139-50.
13. Bloom BS, Engelhart MD, Furst EJ, Hill WH, Krathwohl DR. Taxonomy of educational objectives. New York: David McKay; 1956.

14. Yamane T. Statistics: an introductory analysis. 3rd ed. New York: Harper and Row Publications; 1973.
15. Paorohit W, Amornrattanathada C, Khamrath J. The relationships of knowledge, attitude and perceive of patient safety skill of the senior Air Force Student Nurses, Royal Thai Air Force Nursing College. Journal of The Royal Thai Army Nurses 2018;19(2):241-8. (in Thai).
16. Omer JA, Al-Rehaili OA, Al-Johani H, Alshahrani D. Residents' awareness about international patient safety goals: cross sectional study. Arch Pediatr, an Open Access Journal 2018;3(1):1-5.
17. Ritthaisong S. Risk management of hospital in registered nurse context. Public Health & Health Laws Journal 2017;3(1):77-87. (in Thai).
18. Huttakee P, Kaewsongk P. The relationship between the knowledge, attitude, and perceived nursing skill based on patient safety of professional nurses in Police General hospital. Journal of The Royal Thai Army Nurses 2019;20(2):360-9. (in Thai).
19. Bunrodrux J, Khumyu A, Wongsuttitham S. Factors predicting patient safety competence of professional nurse in community hospitals Chon Buri province. Royal Thai Navy Medical Journal 2019;46(3):552-65. (in Thai).
20. Bloom BS. Taxonomy of educational objectives: the classification of educational goals, handbook II: affective domain. New York: David McKay; 1964.